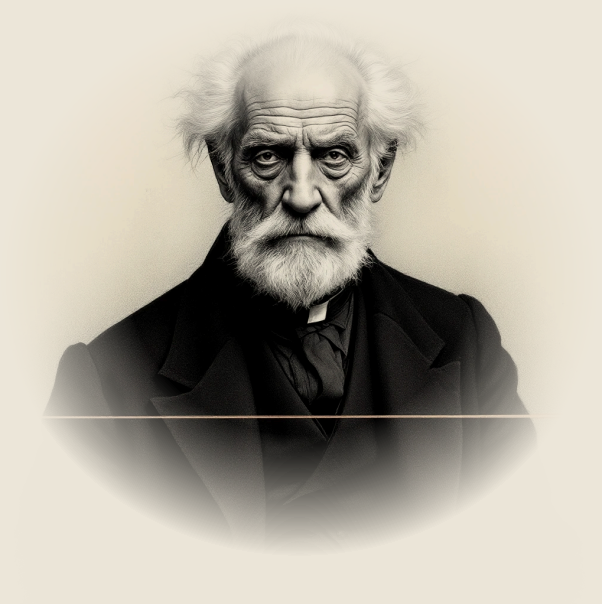
BİL VE ANLA

YARIM · SAYI 03 · EKİM 2026

Yüz yıldır bitmiyor. Belki de bina bu.

ANTONİ GAUDÍ · 1852–1926

PORTRE İLLÜSTRASYONDUR — FOTOĞRAF DEĞİLDİR

BİR BAKIŞTA

73 YAŞADIĞI YIL	**12** SAGRADA FAMÍLIA'YA ADADIĞI SON YIL	**3** KAZADAN SONRA YAŞADIĞI GÜN
137 RUHSATSIZ GEÇEN İNŞAAT YILI	**30.000** CENAZESİNE KATILDIĞI TAHMİN EDİLEN KİŞİ	**4** BUGÜN (2026) HÂLÂ EKSİK KULE

İÇİNDEKİLER

01 Son on iki yılını tek binaya verdi

02 Yangın onu kırdı, sonra parça parça toplandı

03 Yüz otuz yedi yıl ruhsatsız

04 Dilenci sanıldığı için geç görüldü

05 Cenazesine otuz bin kişi geldi, odasında neredeyse hiçbir şey yoktu

06 Yarım kalan tek yapı o değildi

AÇILIŞ NOTU

Bu ay konumuz bir insan değil, neredeyse bir bina.

Antoni Gaudí hayatının son on iki yılını başka hiçbir şeye ayırmadı — sadece Barcelona'nın ortasındaki tek bir tapınağa. Yüz yıl önce öldü. Tapınak hâlâ bitmedi.

Bu, ölümünün yüzüncü yılı. Şubat'ta planın en yüksek kulesi tamamlandı, Haziran'da bir papa gelip kutsadı — tam da öldüğü günün yüzüncü yıl dönümünde. Ama on sekiz kuleden dördü hâlâ yok. Yani bu sayı kendi haberini kendi üretiyor: bina, kendi yüzüncü yılını da bitirmeden karşılıyor.

Bu sayı, ardında bıraktığı beş nesnenin ve bitirmediği ikinci bir binanın dökümü.

Hiç bulunamadı — "Müşterim acele etmiyor." Gaudí'ye atfedilen, Sagrada Família'nın yavaş ilerleyişi üzerine söylediği iddia edilen bu söz internette her yerde geçiyor, ama birinci elden bir kayda bağlanamıyor. İzi sürülebildiği kadarıyla, öğrencisi César Martinell'in ölümünden yıllar sonra yayımladığı hatıralarına dayanıyor. Bu derginin ilkesi gereği: kendisine atfedilir, kaynağı belirsiz.

LOT 01 TAMAMLANMADI

Son on iki yılını tek binaya verdi

BAZI KULELER DOLU GÖVDELİ, BAZILARI YALNIZCA ÇIPLAK İSKELET.

NESNE	Sagrada Família'nın hâlâ tamamlanmamış dört kulesi ve giriş cephesi
TESPİT	Barcelona, 1882'den bugüne
DURUM	Tamamlanmadı
NEREDE	Sagrada Família, Barcelona (inşaat sürüyor)
DEĞER	Bir adamın ölümünün yüzüncü yılını da bitiremeyen tek eseri

1914'ten itibaren yeni hiçbir sipariş almadı. Elindeki özel projeleri bıraktı. Geriye tek bir iş kaldı: Sagrada Família.

Bu adanmışlık kademeli ilerledi. Önce işleri bıraktı, sonra parasını binaya aktardı, en sonunda evini de bıraktı — 1925'in sonlarında atölyenin içindeki küçük bir odaya taşındı. Ölümüne sadece birkaç ay vardı.

10 Haziran 1926'da öldü. Bugün, 2026, ölümünün yüzüncü yılı. Şubat ayında planın en yüksek kulesi — 172,5 metrelik İsa Kulesi — **yapısal olarak tamamlandı**; Haziran'da kutsandı, tam da yüzüncü ölüm gününde.

Ama planlanan on sekiz kuleden on dördü bitti, **dördü hâlâ yok.** Görkem Cephesi ve yedi bronz kapı da öyle. İnşaat yetkilileri "en az on yıl daha" diyor.

Envanter memurunun notu: bir adam, ölümünün yüzüncü yılına bir kuleyle karşılık verdi. Binanın kendisi hâlâ karşılık vermedi.

> EKSPER
> "Yüzüncü yıl" bu binanın gündemi çünkü bina bunu hak ediyor: yüz yıl önce ölen bir adamın işi, yüz yıl sonra hâlâ bitmemiş durumda.

LOT 02

MEVCUT, KISMEN

Yangın onu kırdı, sonra parça parça toplandı

KIRIK ALÇI PARÇALARI, YENİDEN BİRLEŞTİRİLMEYİ BEKLİYOR.

NESNE	Gaudí'nin alçı ölçekli maketleri; 1936'da kırıldı ve yakıldı
TESPİT	Barcelona, Temmuz 1936
DURUM	Mevcut, kısmen
NEREDE	Parçalar Sagrada Família'nın kendi arşivinde, birleştirilmiş hâlde
DEĞER	Bugünkü binanın bir kısmının tek kaynağı olan kırık kanıt

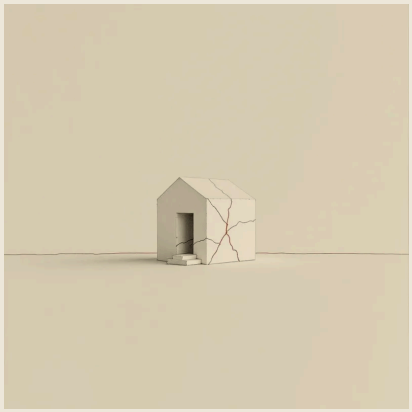
1936 Temmuz’unda, İspanya İç Savaşı’nın ilk günlerinde, anarşist milisler Sagrada Família’daki atölyeye girdi. Gaudí’nin çizimlerinin, mektuplarının, fotoğraflarının çoğunu yaktılar. En önemlisi, alçıdan yaptığı ölçekli maketleri kırdılar.

Bu maketler süs değildi — Gaudí’nin çalışma yöntemiydi. Kâğıda çizmek yerine yapıyı önce alçıdan kurar, ölçüsünü oradan alırdı. Yakılan şey bir çizim değil, **bir düşünme biçimiydi.**

Eski bir asistanı, Lluís Bonet i Garí, savaş sırasında kırık parçaları toplayıp sakladı. Savaştan sonra, yıllarca süren bir çalışmayla, kırık alçı parçaları — üç boyutlu bir yapboz gibi — hayatta kalan birkaç fotoğrafla birlikte yeniden birleştirildi.

Bugün inşa edilen bazı bölümler — örneğin Görkem Cephesi’nin tasarımı — doğrudan Gaudí’nin elinden çıkmadı. Kırık parçalardan ve birkaç fotoğraftan yeniden kurulan bir tahminden çıktı.

> EKSPER
>
> Bugün gördüğümüz kuleler onun çizdiği kuleler değil. Kırık parçalardan yeniden tahmin edilen kuleler. İkisi arasındaki fark, kimsenin tam olarak ölçemediği bir fark.

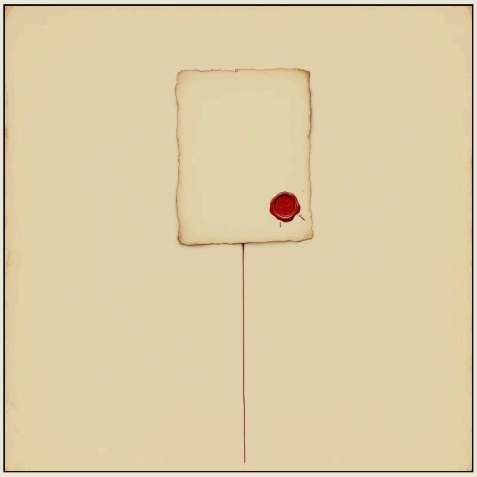
Kırılan parçalardan yeniden kuruldu. Bugün gördüğümüz, tahmin edilen Gaudí.

1936 · SAGRADA FAMÍLİA ATÖLYESİ, BARCELONA

LOT 03

MEVCUT

Yüz otuz yedi yıl ruhsatsız

RESMÎ MÜHÜRLÜ TEK BİR RUHSAT, ALTINDA UZAYIP GİDEN BİR ÇİZGİ.

NESNE	Sagrada Família'nın inşaat ruhsatı
TESPİT	Barcelona, ilk başvuru 1885, verildi 7 Haziran 2019
DURUM	Mevcut
NEREDE	Barcelona Belediyesi arşivi
DEĞER	Bir binanın kendi şehriyle yüz otuz yedi yıl süren hesaplaşması

İnşaat 1882'de başladı. 1885'te bir ruhsat başvurusu yapıldı — o sırada bina hâlâ bağımsız bir belediyenin (Sant Martí de Provençals) sınırlarındaydı — ama başvuru resmî olarak ne onaylandı ne reddedildi. Kayıtlarda kayboldu.

Belediye sınırları değişti, Barcelona büyüdü, bina büyüdü. Ruhsat sorunu kimsenin gündemine girmedi — ta ki 2016'da belediye yetkilileri, binanın hiçbir zaman geçerli bir inşaat ruhsatı olmadığını fark edene kadar.

Çözüm iki ayrı ödemeyle geldi. 2018'de, binayı yöneten vakıf belediyeye **36 milyon euro** ödemeyi kabul etti — on yıla yayılan taksitlerle, büyük kısmı bölgedeki metro erişimi gibi ulaşım iyileştirmelerine gidecek şekilde. Ayrıca standart ruhsat harcı olarak 4,6 milyon euro daha ödendi; şehrin tarihindeki en yüksek ruhsat harcı.

Ruhsat **7 Haziran 2019**'da resmen verildi. Yüz otuz yedi yıllık inşaat, kâğıt üzerinde de bir haftada yasal hale geldi.

> EKSPER
>
> Bir bina yüz otuz yedi yıl ruhsatsız durabiliyorsa, ruhsat dediğimiz şey belki de bir izin değil, bir hatırlatmadır: hâlâ oradasın.

ARŞİVCİ'NİN İTİRAZI

Bunu sadece bürokratik bir dalgınlık gibi okumayın. Şehir bu binadan kırk milyon euroya yakın para istedi ve aldı. Ruhsatsızlık, kimsenin sorun etmediği bir durumdan, bir gün aniden pazarlık konusu olan bir borca döndü.

SÖYLEŞİ

Bir bina, kendi şehrinden yüz otuz yedi yıl saklandı mı?

KAYIT BÜROSU EKSPERİYLE KONUŞTUK. EKSPER KURGU BİR KARAKTERDİR.

Bu sayıda sizi en çok ne şaşırttı?

Ruhsat. İki yüz yıllık bir el yazmasından değil, güncel bir belediye kâğıdından bahsediyoruz. 2016'ya kadar kimse fark etmemiş.

Bu bir ihmal mi?

Hem öyle hem değil. Kimse binayı durdurmak istemedi, bu yüzden kimse sormadı. Sormamak da bir tercih.

Ödenen otuz altı milyon euroyu nasıl okumalıyız?

Bir ceza değil, bir hesaplaşma olarak. Şehir yüz otuz yedi yıl beklemiş, sonunda faturasını kesmiş.

Gaudí bunu görseydi ne derdi?

Bilmiyoruz, tahmin de etmeyeceğim. Envanter memuru tahmin yapmaz, kaydeder.

Dilenci sanıldığı için geç görüldü

YIPRANMIŞ TEK BİR PALTO, BOŞ ZEMİNDE TEK BAŞINA.

NESNE	Kaza günü üzerindeki eski, bakımsız kıyafetler
TESPİT	Barcelona, 7 Haziran 1926
DURUM	Kayıp
DEĞER	Barcelona'nın en tanınan mimarını en sıradan hâline indiren tek an

7 Haziran 1926, öğleden sonra. Gaudí her günkü gibi günah çıkarmaya yürüyordu. Gran Via'da bir tramvay ona çarptı, bilincini kaybetti.

Üstü başı eskiydi, bakımsızdı — son yıllarını tamamen çalışmaya adamış, kendine neredeyse hiçbir şey harcamamıştı. Üzerinde kimlik yoktu. Etraftakiler onu **bir dilenci sandı.**

Birkaç taksi onu almayı reddetti. Sonunda bir polis zorla bir taksi durdurdu; onu şehrin yoksullar için ayrılmış hastanesine, Santa Creu'ya götürdüler. Orada, kayıtların ifadesiyle, "bir yoksulun göreceği kadar" bakım gördü.

Ertesi gün, 8 Haziran, Sagrada Família'nın papazı onu tanıdı. O zamana kadar geçen süre, iyileşmesi için artık geç sayılıyordu. **10 Haziran'da öldü** — kazadan üç gün sonra, yetmiş üç yaşında.

> EKSPER
>
> Aynı adam, aynı şehirde, otuz yılı aşkın süre Avrupa'nın en özgün kiliselerinden birini inşa etti. Üstündeki kıyafet onu bir dilenciden ayırmaya yetmedi. Değer üstünüzdekine bakılarak ölçülüyorsa, bu ölçü yanlış.

Barcelona kendi mimarını nasıl kaybetti?

İddianame

Şehrin yoksullar hastanesi ona, kayıtların ifadesiyle, "bir yoksulun göreceği kadar" bakım verdi. Bu bir tesadüf değil, bir sistemdi: nasıl göründüğünüz, ne kadar hızlı yardım alacağınızı belirliyordu.

Taksiler onu almayı reddetti. Kimse durup kim olduğunu sormadı, yalnızca neye benzediğine baktı.

Ertesi güne kadar tanınmadı. Bir günün farkı, "belki kurtulurdu" ile "artık geçti" arasındaki farktı.

Savunma

O gün, kimliksiz ve yaralı biriyle karşılaşan herkes elindeki tek bilgiyle hareket etti: gördükleriyle. Gaudí'yi tanımaları için ortada hiçbir işaret yoktu.

Gaudí bu görünümü kendisi seçti — son yıllarını kasıtlı bir sadelikle yaşadı, üstüne başına para harcamadı. Sistem onu değil, hiç kimseyi tanımadı; kural herkese aynı işledi.

Sonunda birisi onu tanıdı ve gerekeni yaptı. Sistem geç de olsa çalıştı; erken çalışmaması ayrı bir tartışma konusu.

LOT 05 MEVCUT

Cenazesine otuz bin kişi geldi, odasında neredeyse hiçbir şey yoktu

KÜÇÜK, NEREDEYSE BOŞ BİR ODA; BİRKAÇ ÇİZİM DUVARA YASLI.

NESNE	Gaudí'nin vasiyeti ve son yaşadığı ev (vakfa bırakıldı)
TESPİT	Barcelona, vasiyet 1911, ölüm 1926
DURUM	Mevcut
NEREDE	Gaudí Ev Müzesi, Park Güell, Barcelona
DEĞER	Otuz bin kişinin uğurladığı bir adamın, ölürken sahip olduğu her şey

12 Haziran 1926, akşam beşte, Santa Creu Hastanesi'nden bir cenaze alayı çıktı. Tahminen **otuz bin kişi** katıldı. Alay La Rambla'dan geçti, Gotik Mahalle'den Katedral'e uğradı, oradan Sagrada Família'ya ulaştı. Dükkânlar kapandı, çanlar çaldı, yetmiş altı kurum alaya katıldı. Çelenk kabul edilmedi.

Sagrada Família'nın kriptasına, Karmelli Meryem Şapeli'ne gömüldü.

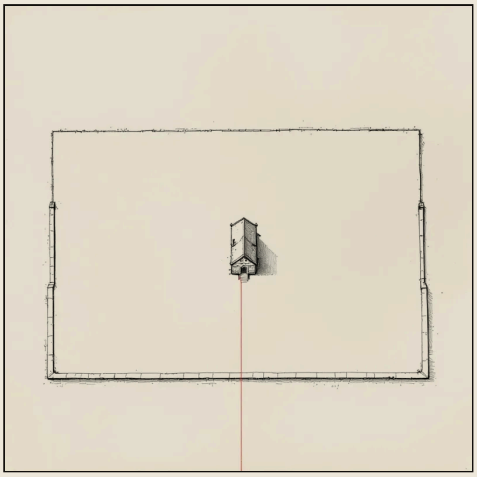
Ama arkasında kalan neredeyse yok denecek kadar azdı. Son yıllarında az yemiş, eski kıyafetler giymiş, özel siparişlerini bırakmıştı; atölyedeki küçük odası kişisel eşyadan çok alçı model ve çizimle doluydu.

1911'de ağır bir hastalık geçirirken bir vasiyet hazırlamıştı. Evini, Sagrada Família'yı yöneten vakfa bıraktı — bugün Gaudí Ev Müzesi olarak duruyor. Elindeki asıl "servet" hiçbir zaman parayla ölçülmedi: birkaç çizim, birkaç teknik belge.

> EKSPER
>
> Bir cenazeye otuz bin kişi gelmesiyle bir odada neredeyse hiçbir şey kalmaması, aynı hayatın iki farklı ölçümü. Hangisi doğru sorusu yanlış soru; ikisi de doğru, sadece farklı şeyi ölçüyor.

LOT 06 TAMAMLANMADI

Yarım kalan tek yapı o değildi

KÜÇÜK BİR KRİPTA VE YANINDA HİÇ YÜKSELMEMİŞ BİR ÜST YAPININ ÇİZGİLERİ.

NESNE	Colònia Güell Kilisesi'nin yalnızca inşa edilen alt katı (kripta)
TESPİT	Santa Coloma de Cervelló, 1908 ile 1915 arası
DURUM	Tamamlanmadı
NEREDE	Colònia Güell, UNESCO Dünya Mirası (2005)
DEĞER	Büyük yapının yöntemini öğreten küçük, bitmemiş yapı

Sagrada FamÃlia, GaudÃ’nin adÄ±yla anÄ±lan tek yarÄ±m kalan yapÄ± deÄŸil.

1898’de sanayici Eusebi GÃ¼ell, tekstil iÅŸÃ§ileri iÃ§in kurduÄŸu sanayi kolonisine bÃ¼yÃ¼k bir kilise sipariÅŸ etti. GaudÃ 1908’e kadar inÅŸaata baÅŸlamadÄ± bile.

ColÃ²nia GÃ¼ell’in kendi sitesine gÃ¶re **1914’te** GÃ¼ell’in Ã§ocuklarÄ±, inÅŸaatÄ± artÄ±k finanse etmeyeceklerini GaudÃ’ye bildirdi ve GaudÃ projeyi bÄ±rakmak zorunda kaldÄ±. YalnÄ±zca alt kat, yani kripta tamamlanmÄ±ÅŸtÄ±: KasÄ±m 1915’te Barselona piskoposu alt nefi kutsadÄ±. Planlanan Ã¼st nef, iki kule ve kÄ±rk metrelik bir kubbe hiÃ§bir zaman yapÄ±lmadÄ±.

BugÃ¼n hayatta kalan kripta, 2005’te UNESCO DÃ¼nya MirasÄ± listesine girdi. AyrÄ± bir Ã¶nemi var: GaudÃ, Sagrada FamÃlia’da kullandÄ±ÄŸÄ± asma zincir (katener) modelleme yÃ¶ntemini ilk burada geliÅŸtirdi. **BitmemiÅŸ kÃ¼Ã§Ã¼k yapÄ±, bitmemiÅŸ bÃ¼yÃ¼k yapÄ±nÄ±n yÃ¶ntemini Ã¶ÄŸretti.**

> EKSPER
> Tek bir yarım bina tesadüf olur. İki yarım bina, aynı adamın aynı şekilde çalıştığının kaydı: önce küçükte dener, sonra büyütür, çoğu zaman büyüğü bitiremez.

KLİNİK NOT

Selda Orhon

KLİNİK PSİKOLOG

Bir insanın kendini bir işe adaması ile kendini bir işin içinde kaybetmesi aynı şey değil, ama dışarıdan ayırt etmek zor.

Gaudí'nin dosyasında ikincisi var. Son on iki yılını tek bir yapıya verdi; bu adanmışlık kendine bakmaktan, giyinmekten, hatta tanınır kalmaktan vazgeçmeye kadar uzandı. Kazadan sonra üstündekiler yüzünden tanınmadı — bu bir talihsizlik gibi görünür, ama aslında yıllar süren bir sürecin son adımıydı. Kendini o kadar geri plana atmıştı ki, kelimenin tam anlamıyla görünmez hâle gelmişti.

Danışma odasında bu örüntüye sık rastlanır: bir hedefe o kadar bağlanılır ki, hedefe ulaşmak için var olan kişi, hedefin gölgesinde erir. Bu genellikle bir zayıflık değil, bir güç olarak yaşanır — ta ki bedel, kendine bakımın kendisi olana kadar.

Burada bir kişi hakkında hüküm vermiyorum; seçtiği hayatın onun için doğru olup olmadığını bilemem. Yalnızca tanıdık bir örüntünün altını çiziyorum: bir işe kendini o kadar çok vermek ki, kendine bakacak biri kalmaz.

Bir işe ne kadar verirsen, kendini o işin içinde kaybetmiş sayılırsın?

Bu bir teşhis değildir. Ölmüş bir insan muayene edilemez. Burada anlatılan, metinde görünen örüntüdür; asıl muhatabı okurdur.

KAYNAKÇA

Bu sayının dayandığı kaynaklar

1. Antoni Gaudí, Wikipedia en.wikipedia.org
2. Sagrada Família, Wikipedia en.wikipedia.org
3. Church of Colònia Güell, Wikipedia en.wikipedia.org
4. Colònia Güell, tarihçe (resmî site) gaudicoloniaguell.org
5. How was Gaudí's funeral, ARA en.ara.cat
6. Gaudí's accidental death: why the great architect was mistaken for a beggar, Mental Floss mentalfloss.com
7. La Sagrada Família Receives Building Permit 137 Years After Construction Began, Smithsonian Magazine smithsonianmag.com
8. Resurrecting Gaudí's vision, Building Design bdonline.co.uk
9. Gaudí's Sagrada Família finally shakes off its "incompletable" tag, The Art Newspaper theartnewspaper.com
10. Gaudí House Museum, Wikipedia en.wikipedia.org

Bil ve Anla — Yarım kalanların dergisi
YARIM · Sayı 03 · Ekim 2026 · https://bilveanla.com/
Editör: Ceyhun Orhon

SAYI 04 · FERNANDO PESSOA — KENDİNİ YETMİŞE BÖLDÜ, HİÇBİRİNİ TAMAMLAMADI

BİZE NASIL DESTEK OLABİLİRSİNİZ?

Bu PDF ücretsizdir ve öyle kalacak. Dergiyi ayakta tutan okurlarıdır:

- **Takip edin:** instagram.com/bilveanla · facebook.com/bilveanla
- **Paylaşın:** bu dosyayı ya da bilveanla.com/sayi/sayi-03-antoni-gaudi/ adresini merak edecek birine gönderin.
- **Kendi yarım kalanınızı yazın:** sayı sayfasındaki Duvar'a bir satır bırakın ya da kartınızı oluşturun.
- **Kaynak ya da düzeltme önerin:** merhaba@bilveanla.com
- **Sıradaki figürü önerin:** aynı adrese yazın. Tek şart, eserlerinin koruma süresi dolmuş olması.

Doğruluk. Bu dergide uydurma içerik yoktur. Her olgu kaynağa dayanır. Kaynağı tek kişiye dayanan anlatılar "doğrulanamaz" diye işaretlenir. Mübaşir, Eksper ve Arşivci kurgu anlatıcılardır; kurgu olan sestir, olgu değil.

Telif. Yalnızca koruma süresi dolmuş figürler işlenir. Mevcut Türkçe çevirilerden iktibas yapılmaz; kamu malı özgün metinden kendi çevirimiz kullanılır.

Görseller. Fotoğraf kullanılmaz. Bütün görseller bu dergi için üretilmiş illüstrasyondur.